M.K.Čiurlionis prabilo ir anglų kalba

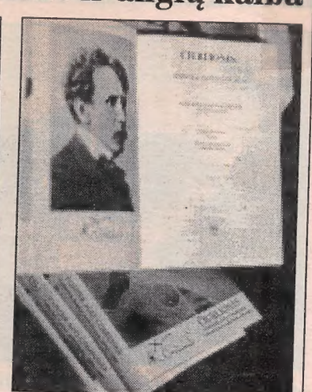

Profesorius S.Goštautas M.K.Čiurlionio galerijoje ir jo sudaryta knyga „Čiurlionis: Painter and Composer". L.Brundzos nuotr.

Vida SAVIČIŪNAITĖ

Vakar Vilniuje, o penktadienį Kaune, M.K.Čiurlionio galerijoje, įvyko susitikimai su Šiaurės ir Pietų Amerikos žemynuose gerai žinomu meno ir literatūros profesoriumi Stasiu Goštautu, kuris yra pirmos solidžios mokslinės studijos - straipsnių rinkinio (560 puslapių) anglų kalba „Čiurlionis: Painter and Composer" sudarytojas ir redaktorius. Ši knyga Lietuvos menotyrininkams ir M.K.Čiurlionio kūryba besidomintiems žmonėms jau žinoma. Ji išleista 1994 metais „Vagos" leidykloje 2 tūkstančių egzempliorių tiražu, spausdinta „Spindulio" spaustuvėje. Tai ypač vertinga dovana M.K.Čiurlionio 120-ajam gimtadieniui, kuris bus švenčiamas šių metų rugsėjį.

Knyga „Čiurlionis: tapytojas ir kompozitorius" laikoma pirmuoju moksliniu leidiniu, skirtu angliškai kalbančio pasaulio meno akademijų studentams, menotyrininkams. Jį sudaro 29 garsiausių Lietuvos ir užsienio šalių autorių, 1906-1989 metais rašiusių apie M.K.Čiurlionio kūrybinį fenomeną, straipsniai. Iš įvairių kalbų į anglų kalbą juos vertė septyniolika vertėjų. Dauguma jų, pasak S.Goštauto, buvo jo studentai iš įvairių Amerikos universitetų.

Straipsnių rinkinį papildina 209 iliustracijos: M.K.Čiurlionio gyvenimo ir su juo susijusių žmonių nuotraukos, jo darbų reprodukcijos, keleto kūrinių natos.

Knygoje po įžanginio žodžio pateikiamos chronologinės pasaulinio meno, Lietuvos istorijos ir M.K.Čiurlionio gyvenimo bei kūrybos įvykių paralelės, kurios prasideda 1875-aisiais ir baigiasi ne M.K.Čiurlionio mirtimi (1911), o Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu 1918 metais.

Leidinyje publikuojama 31 esė ir 5 dokumentai, kurių dauguma, pasak S.Goštauto, niekada nebuvo išversti į anglų kalbą.

Prieduose pirmą kartą paskelbtas B.Federavičienės sudarytas ir patikslintas M.K.Čiurlionio kūrinių pavadinimų bei datų sąrašas, A.Plioplio surinktos žinios apie M.K.Čiurlionio parodas ir kūrybinę veiklą už Lietuvos ribų, pateikiama išsami bibliografija.

Ruošiant šį leidinį dar sovietų laikais, profesoriui S.Goštautui reikėjo nuolat bendrauti su Lietuvoje gyvenančiais M.K.Čiurlionio kūrybos tyrinėtojais, tačiau tiems ryšiams trukdė KGB. Svečias pasakojo, kaip penkerius metus rašė laiškus V.Landsbergiui, kurie paštu nė karto nepasiekė adresato. Kai tai paaiškėjo, abu profesoriai sėkmingai apsikeisdavo laiškais „per gyvąjį paštą". „Visada buvo mums ištikimų žmonių, - sakė S.Goštautas. - Ypač daug bendravom su Lietuva per generolą Petronį".

Dabar profesorius S.Goštautas išsiveš apie šimtą knygos egzempliorių, kad su ja ir su M.K.Čiurlioniu susipažintų svarbiausi Amerikos meno žurnalai, specialūs laikraščiai.

Tremtinių daina – valdžios rūmuose

Rita GRUMADAITĖ

Vakar, vasario 16-osios išvakarėse, Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius Vyriausybės rūmuose susitiko su partizaninio pasipriešinimo dalyviais, buvusiais politiniais kaliniais, tremtiniais, disidentais. Septyniolikos svečių būrelyje buvo tik viena moteris – tremtinė iš Kauno Janina Piliukaitytė.

„Svarbu, kad surastume jėgų susikalbėti tarpusavyje – tą patį taikau ir sau", – tvirtino premjeras, apgailestaudamas, kad tremtinių ir politinių kalinių organizacija, kaip ir kitos, yra susiskaldžiusi. Dėl to daug prarandama, o tėvynė yra viena ir rūpesčiai vieni. Visi be išimties turime susitelkti bendram darbui, kalbėjo A.Šleževičius.

Susitikimo dalyviai diskutavo apie aukštųjų mokyklų autonomiją – iš valstybės biudžeto gaunami pinigai jų veiklai finansuoti, bet šios lėšos naudojamos savo nuožiūra ir ne visada taupiai.

Vietoj numatytos vienos valandos pokalbis užtruko beveik dukart ilgiau, todėl neįvyko iš anksto skelbta premjero spaudos konferencija. Baigiantis susitikimui, Vyriausybės žaliojoje salėje nuskambėjo tremtinių daina „Baltijos pakrantėn tu nulėk, vėjeli...".

Kaip vėliau pripažino susitikimo dalyviai, šachtoje, po žeme, dainos geriau skambėdavo. Buvo prisiminta, kaip Vasario 16-ąją slapta pažymėdavo lageryje.

Istorinės šventės išvakarėse susitikimo dalyviai kartu su Ministru Pirmininku pakėlė šampano taures ir sugiedojo „Tautišką giesmę". Į savo kabinetą premjeras grįžo apdovanotas susitikimo dalyvių parašytomis knygomis.